

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในระบบ เศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ประชาชนมีอิสระในการเลือกประกอบอาชีพตามความสามารถหรือตามความใฝ่ฝันของแต่ละคนหรือกลุ่มบุคคลนั้น ผู้ที่มีเงินทุนมากกว่า มีความรู้ความสามารถมากกว่าย่อมมีโอกาสสร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้แก่กิจการหรือธุรกิจของตนได้มากกว่าผู้ที่มีเงินทุนน้อยและมีความรู้ความสามารถน้อยกว่า และเมื่อกิจการหรือธุรกิจยิ่ง ความสำเร็จก้าวหน้าใหญ่โต ยิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก ความใฝ่ฝันต่าง ๆ จะยังมีมากเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ในที่สุดจะมีเจ้าของกิจการหรือธุรกิจ เพียงไม่กี่รายที่คุมเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของประเทศ หรือ เป็นผู้กำหนดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมาก ในกรณีเช่นนี้ประชาชนที่อยู่ในฐานะเสียเปรียบ ใฝ่ฝันแก่เกษตรกร ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศและเป็นผู้ที่ยากจน เกษตรกร เหล่านี้ถ้าต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำจะไม่มีอำนาจต่อรองทาง เศรษฐกิจกับชนกลุ่มน้อยที่เป็นนายทุนเจ้าของกิจการหรือธุรกิจเลย ซึ่งจะทำให้ช่องว่างของการกระจายรายได้ระหว่างบุคคลสองกลุ่มยิ่งห่างมากขึ้น และผลที่ตามมาคือปัญหาทางสังคมและการเมือง

ปัญหาความยากจนของเกษตรกรซึ่งยิ่งประกอบอาชีพการ เกษตรนานวันก็ยิ่งยากจนเพิ่มขึ้น ตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นก็คือ ในปี 2519 มีจำนวนเกษตรกรในประเทศไทยทั้งสิ้นจำนวน 30.1 ล้านคน หรือร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรทั้งสิ้น มีรายได้ต่อบุคคลเพียง 3,450 บาทต่อปี¹

สมนึก ศรีปลั่ง ได้เขียนเรื่อง "ความยากจนของเกษตรกรและแนวทางแก้ไข" โดยกล่าวถึงความยากจนของเกษตรกรว่า เนื่องจากการขาดความรู้ ขาดแคลนแรงงาน ทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ เมื่อผลผลิตมีน้อย จึงขาดอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ เป็นโอกาสให้

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520 - 2524 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรื่องแสงการพิมพ์, 2520), หน้า 191

พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาขาย แนวทางแก้ไขคือ เกษตรกรจะต้องรวมกันเป็นสหกรณ์ เพื่อใช้เป็นสถาบันต่อรองทางด้านการเศรษฐกิจกับพ่อค้าได้

การที่จะพัฒนาชนบทไทยให้ชาวชนบทมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ ในทางหนึ่งคือ การจัดตั้งสหกรณ์ เพราะงานสหกรณ์เป็นงานที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับประเทศไทยในอันที่จะใช้ เป็นเครื่องมือสำหรับแก้ไขความเป็นอยู่ของชาวชนบทให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น¹ แนวความคิดในเรื่องสหกรณ์กับสังคมเกษตรนั้น จากการสัมมนาทางวิชาการของคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี 2525 เรื่อง "งานสหกรณ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม" ได้ให้ความเห็นว่า สหกรณ์จำเป็นอย่างยิ่ง ในการแก้ไขความเป็นอยู่ของ เกษตรกรในชนบทให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ควยการ เขาจัดการในคานเศรษฐกิจ ใหญ่เงินลงทุน จัดการจำหน่าย จัดโครงการผลิตเพื่อต่างประเทศ ตลอดจนธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสหกรณ์จะเป็นผู้แข่งขันทางธุรกิจกับพ่อค้าเอกชน เป็นอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจกับเกษตรกร

รัฐบาลของหลาย ๆ ประเทศ ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะจัดความยากจน และควมไม่เป็นธรรมในสังคมชนบทให้หมดสิ้นไปควยวิธีต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมการเกษตร การให้การศึกษ การพัฒนาผู้นำในท้องถิ่นและการพัฒนาชุมชน แต่วิธีที่ได้ผลที่สุดคือ วิธีการสหกรณ์ เพราะสหกรณ์เป็นทั้งองค์การทางคานเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะสหกรณ์จะมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มรายได้ของสมาชิก โดยการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การขจัดการเอารัดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง การจำหน่ายผลิตผลให้ไครราคาดี และการที่สมาชิกสหกรณ์มีสิทธิกู้ยืมเงินไปใช้ลงทุน

สหกรณ์ถือได้ว่าเป็นงานพัฒนาชนบท งานคานพัฒนาชุมชนหรือการพัฒนาท้องถิ่นนับว่าเป็นงานหลักอย่างหนึ่งของสหกรณ์การเกษตร เพราะจุดมุ่งหมายของการสหกรณ์ก็เพื่อสร้างควมอยู่ดีกินดีให้แก่สมาชิก โดยอาศัยวิธีการสหกรณ์ คือการช่วยเหลือตัวเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฉะนั้น การพัฒนาชุมชนใดเกิดมานานแล้วในประเทศไทยพร้อม ๆ กับกำเนิดของสหกรณ์ สหกรณ์นับเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท ทั้งการพัฒนาอาชีพ การพัฒนาควมคิด และทักษะในการดำรงชีวิต และการปกครองตามหลักประชาธิปไตยอีกด้วย

¹ เศษ สนิทวงศ์, หม่อมหลวง, คำกล่าวปิดการสัมมนาเรื่อง "งานสหกรณ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม", คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 21 - 22 กันยายน 2515.

สหกรณ์ที่มีบทบาทในการพัฒนาชนบทมากที่สุดก็คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์จะทำหน้าที่กระตุ้นให้เกษตรกรช่วยเหลือตนเอง ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งแต่ก่อนเกษตรกรจะปล่อยให้ เป็นไปตามธรรมชาติ ซึ่งนับ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเจริญขึ้น และรัฐยังสามารถใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือดึงกำลังคนจากการเกษตรมาช่วยในการพัฒนาตามนโยบายที่ได้ด้อย่างค้ำจี้¹

สหกรณ์การเกษตร² เป็นหน่วยงานหรือสถาบันในท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในชนบท โดยเฉพาะอาชีพการเกษตร ฉะนั้นสหกรณ์จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมในชนบท เพราะนอกจากจะช่วยจัดความยากจนในชนบทและสร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่สังคมและชุมชนในชนบทแล้ว ยังได้ส่งเสริมการศึกษาและเสริมสร้างการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้อีกด้วย

สหกรณ์การเกษตร นับได้ว่าเป็นหน่วยงานหรือสถาบันที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมชนบทปัจจุบัน เพราะสหกรณ์การเกษตรมีหน้าที่สำคัญหลายอย่างทั้งด้านการตลาด การบริการอบรม และด้านการบริหาร ตลอดจนเป็นศูนย์กลางหรือองค์การกลางในการพัฒนาชนบทอีกด้วย ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ ทั้งที่พัฒนาแล้ว และที่กำลังพัฒนา จึงได้อาศัยสหกรณ์การเกษตร เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเกษตรและพัฒนาชนบท เพราะเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า สหกรณ์การเกษตรสามารถดำเนินงานได้ผลจริงอย่างเช่น ในเคนยาและในญี่ปุ่น เป็นต้น³

การรวมกลุ่มในลักษณะที่เรียกว่า "การสหกรณ์" เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาความทุกข์ยากของเกษตรกร และสร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่สังคมเกษตรกรได้ โดยอาศัยการร่วมมือกัน การช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นหลักในการดำเนินงาน สำหรับอุดมการณ์ที่สำคัญที่สุดของสหกรณ์

¹ มังกร จัยพันธ์, ประวัติและหลักสหกรณ์ (สหกรณ์ 101), คณะเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2506

² ประกิจฐ์ มัชฌิมา, บทบาทของการเกษตรและสหกรณ์ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมชนบทไทย (กรุงเทพฯ: 2518), หน้า 78.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 60.

คือ การร่วมมือกัน หากปราศจากการร่วมมือกันแล้ว สหกรณ์จะไม่สามารถแก้ปัญหาใด ๆ ได้¹

เกี่ยวกับเรื่องปัญหาการรวมกลุ่มของชาวชนบทไทยนี้ มีนักมานุษยวิทยาที่ศึกษาถึงลักษณะสังคมชนบทไทยได้ให้ข้อสังเกตไว้อย่างกว้าง ๆ ดังนี้²

1. ชาวนาไทยและคนไทยโดยทั่วไป มีนิสัยชอบทำอะไรตามลำพังตนเอง (Individualistic) มากกว่าการตั้งกลุ่ม หรือรับผิดชอบการทำงานเป็นหมู่ ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งกลุ่มชาวนาหรือสหกรณ์ หรือการรวมกลุ่มใดก็ตามที่ได้นำมาใช้กับสังคมชนบทไทยในระยะเริ่มแรกนั้น มักจะประสบอุปสรรค เนื่องจากอิทธิพลของแนวความคิดทางปัจเจกบุคคลที่ไปประพฤติปฏิบัติมาเป็นเวลาช้านาน การจะปรับตัวให้ทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเป็นกลุ่มนั้น จำเป็นต้องอาศัยเวลา

2. ในสังคมชนบทไทย ไม่มีกลุ่มถาวร (Permanent Group) บางครั้งชาวชนบทอาจจับกลุ่มเพื่อกิจกรรมบางอย่างของชุมชน เช่น การรวมกันจัดงานทำบุญ งานวัด การลงแขก ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มแบบชั่วคราว เมื่อกิจกรรมเหล่านั้นสิ้นสุดลง ก็จะแยกย้ายกันไป การจัดกลุ่มตามลักษณะดังกล่าวนี้มักมีแนวโน้มเอียงไปในทางญาติพี่น้อง หรือคนในสกุลเดียวกัน

3. ลักษณะของสังคมชนบทไทยเป็นสังคมแบบกระจาย (Atomized Society) มีการรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ไม่มีกลุ่มหรือสถาบันสังคมอื่นใดนอกจากสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว อันประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก เป็นสำคัญ สังคมแบบนี้จะเห็นว่าผู้นำท้องถิ่นอยู่ในขอบเขตจำกัด กล่าวคือ จะพบว่า ผู้นำในชนบทไทยมี พระสงฆ์ ครูประชาบาล ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นผู้นำท้องถิ่นกันส่วนมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ประยงค์ เนตยารักษ์ , "ปัญหาสหกรณ์ในการพัฒนาชนบท" รายงานการสัมมนาระดับชาติ เรื่องสังคมในชนบทและการร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาชนบท วันที่ 4 - 10 กันยายน 2521 , หน้า 64

² สุวิทย์ ยี่งวรพันธ์ , พัฒนาชนบทในประเทศไทย , พิมพ์ครั้งที่ 3 , (พระนคร : 2515) , หน้า 16 - 17

4. สังคมชนบทไทยมีอีกลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของการตัดสินใจ (Decision Making) มักจะเคารพและคล้อยตามผู้มีอายุสูง ถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์มากในชีวิต เป็นแบบเคารพผู้มีอาวุโส และบางครั้งการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับญาติผู้ใหญ่ หรือเคารพในความเห็นของผู้สืบสกุลเดียวกัน

ในแง่ของธรรมชาติของมนุษย์ เกี่ยวกับการยอมรับของคนนั้น ก็ได้มีผู้ให้ข้อคิดไว้ว่า ...โดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์เรามักจะไม่ปฏิบัติสิ่งใด ๆ ที่แตกต่างกันไปจากแนวทางเดิมที่เคยชินอยู่ และตราบโคที่การกระทำเหล่านั้นยังนำความพึงพอใจ เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวันอย่างเพียงพอแล้ว ตราบนั้นเขาก็ยังรักษาความประพฤตินั้นแบบเก่า ๆ ของเขาไว้อย่างแน่นแฟ้น ฉะนั้น สิ่งแรกที่จะนำไปสู่พฤติกรรมใหม่ของคนก็คือ จะต้องมีความรู้สึกเกิดขึ้นในตัวเองว่าการกระทำแบบเก่า ๆ ที่เขาเคยชินอยู่นั้นไม่เพียงพอกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว¹

ดังนั้น การที่จะให้ชาวชนบทไทยซึ่งมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจแบบโคตเคี้ยว มาใช้ชีวิตความเป็นอยู่ในรูปกลุ่มย่อยเป็นเรื่องยาก และจะต้องมีแนวความคิดใหม่ ๆ ที่ทำให้เขาเหล่านั้นเห็นว่าแนวความคิดใหม่ ๆ นั้นคือประโยชน์ ในเรื่องคุณประโยชน์ของความคิดใหม่นั้น ถ้าหากไม่มีภาษีเหนือกว่าความคิดเห็นเดิมแล้ว บุคคลจะไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นอันขาด ในทางกลับกัน ถ้าบุคคลเห็นประโยชน์จากความคิดใหม่ ๆ มากเท่าใด อัตราการยอมรับก็สูงยิ่งขึ้นเท่านั้น ประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับจากการประพฤตินั้น มักจะได้รับการกำหนดไปในแง่ของผลกำไรทางเศรษฐกิจโดยตรง เช่น ชาวนาจะยอมรับนำชาวนิคใหม่ไปปลูกก็จะต้องแน่ใจว่าจะผลิตข้าวและขายได้เงินมากกว่าชนิดที่ใช้อยู่เดิม ชาวนานจะคิดสมัครไปเป็นสมาชิกสหกรณ์ ก็ต้องมีความหวังว่าจะได้รับประโยชน์หลายอย่างจากสหกรณ์ อยางไรก็ดี มีปัจจัยหลายอย่างที่จะส่งเสริมให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือยอมรับสิ่งใหม่ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ความสะดวกที่จะได้รับจากการกระทำใหม่ ๆ นั้น ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ วิธีการติดต่อสื่อความหมาย ซึ่งมีหลายวิธีที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน

¹ พิชัน บุณยรัตพันธุ์, การสร้างพลังชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 33

เคลเซ และ ฮาร์เน ¹ (Kelsey & Hearne) ชี้ให้เห็นว่าวิธีการหลายวิธีที่ประชาชนจะยอมรับในเรื่องที่ต้องการส่งเสริม เช่น การประชุม นิทรรศการ สิ่งพิมพ์ ชาวสารสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การพูด การพบปะรายบุคคล และการสอนผู้นับ เป็นต้น และวิธีการสำคัญที่ใช้ในการส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนยอมรับแนวคิดใหม่ ๆ คือ การพบปะเป็นรายบุคคล การอภิปรายกลุ่ม และการสาธิต **ชม ภูมิภาค** ได้กล่าวถึงเรื่องการสื่อความหมายไว้วา การสื่อความหมายที่ดีคือ การสื่อความหมายที่มีลักษณะ เป็นบุคคลเพียงไร ย่อมจะเกิดผลจริงใจให้เกิดการยอมรับได้มากเพียงนั้น

เหตุผลในการเลือกศึกษาวิจัยเรื่องนี้

เท่าที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นการอธิบายถึงลักษณะ สภาพ และปัญหาของสังคมชนบทว่าเป็นเช่นใด บทบาทของสหกรณ์ช่วยในการพัฒนาชนบท และอิทธิพลของการสื่อสารในเรื่องการยอมรับของใหม่ จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาในเรื่องการยอมรับของใหม่ จะเห็นได้ว่าสื่อต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำให้คนยอมรับของใหม่ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบลักษณะของการใช้สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และการสื่อสารระหว่างบุคคลก็ตาม สื่อต่าง ๆ เหล่านี้สามารถที่จะนำข่าวสารจากฝ่ายหนึ่งไปสู่อีกฝ่ายหนึ่ง ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย คือ ทั้งฝ่ายผู้ให้ข่าวสาร และผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น จะช่วยให้ทราบถึงปฏิกิริยาตอบสนองของผู้รับสาร อันเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการชักจูงใจ ในขณะที่สื่อมวลชนช่วยทำให้การเผยแพร่ข่าวสารเป็นไปได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว ³ ในสหรัฐอเมริกา มีหลักฐานยืนยันการวิจัยในประเทศคองพินนาว่า การเปิดรับสื่อมวลชนอย่าง

¹Weesa Kongkaew, The Adoption of Farmers's Association among Farmers in Pila, Laguna, Philippines, Unpublished. M.S. thesis U.P. College of Agriculture, 1973, p. 32.

ชม ภูมิภาค หลักการประชาสัมพันธ์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2516), หน้า 121.

³Melvin L. De Fleur, Theories of Mass Communication (New York: David McKay Company, Inc., 1970), pp. 118 - 154.

เดียว จะไม่ค่อยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับฟังนัก แต่จะมีความสำคัญมากในแง่การ
 เพิ่มความรู้ ในขณะที่การสื่อสารระหว่างบุคคลจะเป็นตัวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ค่อนข้าง
 คึกว่า อย่างไรก็ตาม งานของสื่อมวลชนและการสื่อสารระหว่างบุคคล เป็นสิ่งที่ต้องเกื้อกูลกัน ถ้า
 หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดจะทำให้งานพัฒนาไม่ได้ผลเท่าที่ควร ในทางตรงข้ามหากไร้สื่อมวลชนและการ
 สื่อสารระหว่างบุคคลควบคู่กันไปแล้วก็จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เนื่องจากว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถมีอิทธิพลในการชักจูงใจบุคคลให้เปลี่ยน
 แปลงทัศนคติจากเดิมที่เป็นอยู่ได้ ยิ่งมีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลมากเท่าใดจะเป็นโอกาสให้
 ผู้อ่านมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของตน หรือตนไปมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นมากขึ้นเท่ากัน
 ทั้งนี้เพราะการสนทนาแบบตัวต่อตัวนี้ กูสนทนาสามารถแลกเปลี่ยนทัศนคติความเห็นซึ่งกันและกัน
 และฝ่ายหนึ่งอาจชักจูงให้อีกฝ่ายหนึ่งคล้อยตามความคิดของตนได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้
 ความสนใจกับเรื่องการสื่อสารระหว่างบุคคลในชนบท โดยเลือกหน่วยวิจัย คือ เกษตรกรในตำบล
 หนองโพธิ์สมัคร เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ จังหวัดราชบุรี ว่ามีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่าง
 บุคคลเป็นอย่างไร และอิทธิพลของการสื่อสารระหว่างบุคคลมีผลต่อการที่พวกเขายอมสมัคร เขา เป็น
 สมาชิกสหกรณ์โคนมมากน้อยเพียงใด โดยจะได้อาศัยสื่อบุคคลประเภทต่าง ๆ โดยผ่านช่องทาง
 ต่าง ๆ ที่เลือกมาศึกษา คือการพบปะพูดคุยกับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมอาชีพ ผู้ใหญ่บ้าน
 และบุคคลในครอบครัว การประชุมกลุ่มสหกรณ์ รวมทั้งศึกษาพฤติกรรมการรับสารจากสื่อมวลชน
 ประเภทต่าง ๆ ด้วย และเพื่อให้เป็นที่เข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์โคนมหนองโพ จังหวัดราชบุรี ได้เสนอ
 รายละเอียดของประวัติและความเป็นมาของสหกรณ์โคนมหนองโพ ไว้ในภาคผนวกแล้ว

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการรับสารทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการรับสาร เรื่องสหกรณ์โคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ โดยผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคล
3. เพื่อศึกษาความสำคัญของสื่อบุคคลแต่ละประเภทที่มีผลต่อการยอมรับการ เข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ
4. เพื่อศึกษากลวิธีการสื่อสาร เรื่องสหกรณ์โคนมของสื่อบุคคลที่มีผลต่อการยอมรับ การ เข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพในระยะเวลาที่แตกต่างกัน
5. เพื่อเฝ้าติดตามถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อระยะเวลาที่ตกลงใจสมัคร เข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ

สมมติฐานในการวิจัย

1. สมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ จะมีการ เบิกรับสื่อไม่ต่ำกว่า 1 ประเภท
2. การรับสาร เกี่ยวกับสหกรณ์โคนม โดยผ่านสื่อบุคคล และสื่อมวลชนมีผลต่อการยอมรับ การ เข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ในระยะเวลาที่แตกต่างกัน
3. สื่อบุคคลแต่ละประเภทที่มีผลต่อการตกลงใจสมัคร เข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์ในระยะเวลาที่แตกต่างกัน โดยที่การสื่อสารภายในกลุ่มเพื่อนที่มีอาชีพ เกี่ยวกันมีผลต่อการยอมรับ เร็วที่สุด
4. การประชุมกลุ่ม เป็นกลวิธีการสื่อสารที่มีผลต่อการยอมรับ การ เข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพมากกว่าวิธีการสื่อสารอย่างอื่น
5. ปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการสื่อสารระหว่างบุคคล คือสถานภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคม มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาในการตกลงใจสมัคร เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ

นิยามศัพท์

บทบาท ในที่นี้หมายถึง บทบาทในการ เผยแพร่และจูงใจให้เกิดการยอมรับ การ เข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ซึ่งดูจากการรับทราบข่าวสาร การสื่อสารระหว่างบุคคลตามกลวิธีการสื่อสารต่าง ๆ และคำแนะนำจูงใจให้ไปสมัคร เป็นสมาชิกสหกรณ์ ฯ

สื่อบุคคล ในที่นี้หมายถึงเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนร่วมกลุ่มอาชีพเลี้ยงโค
เพื่อนบ้าน และบุคคลในครอบครัว

การสื่อสารระหว่างบุคคล หมายถึง วิธีการติดต่อสื่อความหมาย สื่อความคิซึ่งกันและกันระหว่าง
สื่อบุคคลกับสมาชิกสหกรณ์ วิธีการสื่อความหมายมีหลายวิธีคือ การพูดคุย สนทนากัน การไปเยี่ยมเยียน
ที่บ้าน การพบปะสนทนากันส่วนตัว การประชุมกลุ่ม

การยอมรับ หมายถึงการรับความคิดเห็นและเข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์ ในการศึกษาครั้งนี้
การ เข้า เป็นสมาชิก เป็นเครื่องชี้ถึงการยอมรับ

สมาชิก หมายถึงผู้ขอ เข้า เป็นสมาชิกสหกรณ์

สารทั่วไป หมายถึง ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ข่าวสารกับสหกรณ์โคนมที่สมาชิก
สหกรณ์รับผ่านสื่อมวลชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ ตำบลหนองโพ
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน 170 ตัวอย่าง ซึ่งเลือกโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ๆ
(Simple Random Sampling) (รายละเอียดอยู่ในหัวข้อการดำเนินการวิจัย)
เนื่องจากสหกรณ์โคนมหนองโพ เป็นสหกรณ์ที่ส่งเสริมเกษตรกรที่มีอาชีพเลี้ยงโคนมให้สามารถ
ยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้สูงขึ้น และสหกรณ์แห่งนี้ได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี จึงเป็นที่น่าสนใจ
ศึกษาว่า การที่เกษตรกรยอมรับสมัคร เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพนั้น การสื่อสารระหว่างบุคคล
มีบทบาทในเรื่องนี้อย่างไร
2. ข่าวสารที่ศึกษา คือ ข่าวสารทั่วไป และข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์โคนม
3. สื่อมวลชนที่ศึกษา คือ สื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์
4. สื่อบุคคลที่ศึกษา คือสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ผู้นำความคิดเห็น คือ, ผู้ใหญ่บ้าน
เพื่อนร่วมกลุ่มอาชีพ เพื่อนบ้าน และบุคคลในครอบครัว
5. ศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารต่าง ๆ ของสื่อบุคคล ตามความหมายของคำนิยามที่ทบทวน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

1. ทราบพฤติกรรมการรับข่าวสารของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ
2. ทราบหลักการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ว่า ปฏิบัติงานในลักษณะใด จึงจะเป็นปัจจัยส่งเสริมการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์
3. เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการบริหารงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เพื่อให้เกิดความเจริญในชุมชนสหกรณ์
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงการวางแผนใช้สื่อบุคคลของรัฐในการเผยแพร่ข่าวสารหรือนวัตกรรมอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย